

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 201. — ŠTEV. 201.

NEW YORK, MONDAY, AUGUST 27, 1923. — PONDELJEK, 27. AVGUSTA, 1923.

VOLUME XXXI. — LETNIK XXXI.

USODA EVROPE JE ODVISNA OD ANGLIJE

Usoda evropskih narodov je odvisna od stališča, ki ga bosta zavzela Baldwin in Curzon. — Če je lord Curzon izpregovoril zadnjo besedo, je vse izgubljeno. — Stresemann je močan mož, ki bo morda rešil Nemčijo pred pogubo. — Zaenkrat ne kaže ničesar drugega kot čakati nadaljnjih razvojev.

Poroča Lloyd George.

London, Anglija, 25. avgusta. — Govor, ki ga je imel francoski ministrski predsednik v Charleville ter odgovor, ki ga je poslal lord Curzonu, nista položaja popolnoma nič izpremenila. Ljudje so govorili, da bo odgovor dolg in logičen. V tem oziru se javnost ni motila.

Kaj bosta storila Mr. Baldwin in lord Curzon. Od njunega prihodnjega koraka je odvisna usoda vse Evrope. Zaenkrat moramo potrpežljivo čakati. Edini novi faktor v splošnem položaju, ki izvaja velik vpliv na vse dogodke, je nastop nemškega kanclerja Stresemanna. Jaz ga ne poznam osebno, zdi se mi pa, da je izvanredno zmogel in energičen človek.

Nemčija je zadnja leta bolj kot katerikoli drugi evropski narod trpela vsled slabega vodstva. Slabo vodstvo jo je pahnilo v vojno; vsled slabega vodstva je izgubila vojno, in iz istega vzroka je morala skleniti premirje. Slabo vodstvo je odgovorno večidel za vse, kar je izgubila pa mirovni konferenci.

Nihče ne more prerokovati, česa je Nemčija zmožna pod pametnim in strogim vodstvom. Stresemann čaka težka preizkušnja. Nudena mu je prilika kot ni bila nudena še nobenemu državniku v sedanjih časih.

Če pa Stresemannu manjka zmožnosti, ki edine lahko navdušijo narod k večji energiji in večjemu delovanju, se lahko Nemčija že sedaj zamisli v svojo temno bodočnost. Ni se treba toliko brigati za govore angleških in francoskih diplomatov kot pa za Stresemannovo stališče.

Jaz le malokdaj soglašam z M. Poincarejem, ko pa pravi, da nima nezaposlenost v Angliji nobenega stika z zasledbo Ruhr-okraja, sem njegovega mnenja.

Mi smo bolj odvisni od prekmorske trgovine, od importa in eksporta, kot katerikoli druga dežela na svetu. Skoraj polovica naše industrijalne in trgovske delavnosti je v zvezi z našo zunanjo trgovino v tej ali oni obliki.

Predno so dospeli Francozi v Ruhr, je padla naša prekmorska trgovina na 75 odstotkov naše predvojne višine. Naše prebivalstvo se je pomnožilo od leta 1913 za dva milijona oseb. Davki so štirikrat večji kot so bili prej. Naša trgovina je pa padla za petindvajset procentov.

Čemu je treba pripisovati ta padeč? To je direktna posledica vojne. Naši odjemalci po vsej Evropi so obubožali. In odjemalci naših odjemalcev so brez denarja. Nihče ne more kupiti naših zalog.

Dokler Evropa ne more kupovati, ne more plačati niti Avstraliji, niti Kanadi, niti Indiji.

Pred vojno je Nemčija kupovala avstralsko volno, kanadsko žito in indijski čaj. Isto se tiče Rusije, Avstrije in dežel od Sredozemskem morju.

Če se hoče Evropa rešiti, mora povisati oziroma nanovo ustvariti svojo nakupno moč.

Razmere v Ruhru niso neposreden vzrok slabe trgovine, jasno pa je, da ovirajo izboljšanje trgovine. Pradno je šla Francija v Ruhr, se je naša trgovina znatno boljšala. Cene leta 1922 so bile nižje kot pa cene eno leto prej.

Okupacija Ruhra ni neposreden vzrok našega nazadovanja, je pa nekaj zli duh, ki ovira naš razvoj.

Če danes zapustite Francozi Ruhr, ni niti misliti, da bo jutri boljše. Razmere se bodo začele boljšati šele po nekaj oziroma letih.

Dokler bo pa Francija vztrajala pri svoji politiki, ni niti misliti na kako izboljšanje v tem ali onem oziru.

TURKI SO STRELJALI NA AMERIŠKI ČOLN

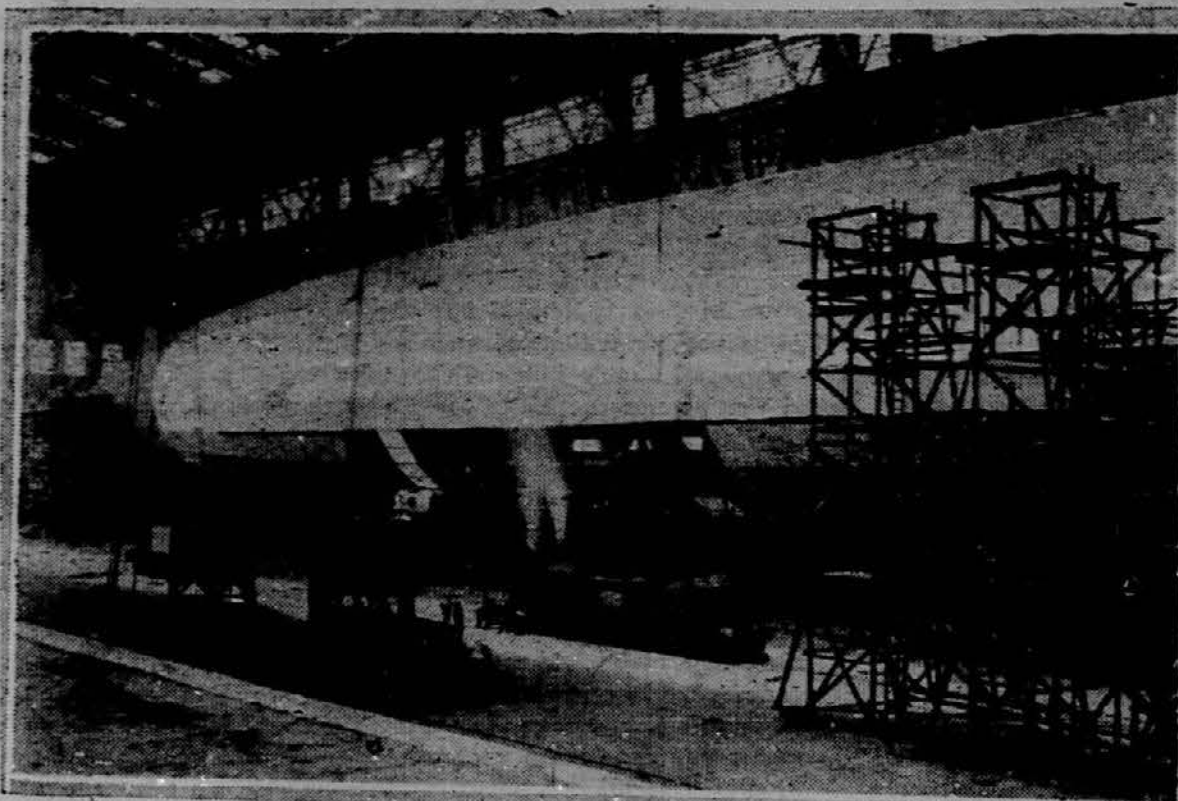
Tomadavno poročilo je dospelo v Atene, dočim ne ve Washington ničesar o tem. — Na ameriškem čolnu je bilo boje 10 beguncev.

Atene, Grška, 25. avgusta. — Z otoka Imbrosa je dospela brzojavka, da so turški vojaki v Gallipolisu streljali na neki ameriški motorni čoln, na katerem se je nahajalo deset turških beguncev. Pri tej priliki je bil usmrčen en možik, dve ženski pa ranjeni.

Podrobnosti o tej zadevi niso znane. Domneva se, da je bil motorni čoln namenjen za Gallipolisa proti grškemu pristanišču Kavali. Sredi poto se je pa motor pokvaril, in veter je gural čoln nazaj proti Gallipolisu.

Medtem so bili Turki opazili 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

ZRAKOPLOV PRIPRAVLJEN NA POSKUSNO VOŽNJO.

V Lakehurst, N. J., so dogradili velikanski mornariški balon ZR-1. Dne 1. septembra se bo prvič dvignil v zrak. Čitatelji si lahko predstavljajo, kako je zrakoplov velik, če primerjajo z njim železniško lokom otivo, ki stoji poleg njega.

SPOR MED INDIJCI IN MOHAMEDANCI

Po raznih indijskih krajih so se završili resni nemiri v zvezi z verskim praznovanjem. — Napetost je velika. — Oblasti kontrolirajo situacijo.

Simla, Indija, 25. avgusta. — Ob koncu verskega praznovanja "muhamam" je prišlo v Saharapur in Gondi do velikih nemirov. Veliko oseb je bilo ranjenih in povzročena škoda je precejšnja.

V Kalkuti, Amritsaru in Nellore so se pretepali suniti in šijiti. Pretep se je završil vsled tega, ker so mohamedanci za nekim indijskim svetiščem oklestili "sveto" drevo. Veje drevesa so mogle na cesto, vsled česar niso mogli nositi mohamedanci svojih zastav kvilku.

Napetost je precej velika, toda oblasti imajo zaenkrat kontrolo še vedno v svojih rokah.

Suniti in šijiti so neke vrste mohamedanci. Suniti obožujejo solnce, šijiti pa hudiča.

STRESEMANN V MONAKOVEM

Monakovo, Bavarsko, 12. avg. Danes popoldne je bilo bavarsko glavno mesto v zastavah. Sem je dospel nemški kancler Stresemann ter je obiskal bavarskega ministrskega predsednika von Knillinga.

Na kolodvoru se je zbrala velikanska množica ljudi, ki je kanclerja navdušeno pozdravljala. Stresemann bo par dni gost bavarske vlade.

DR. SAWYER BO TUDI COOLIDGOV ZDRAVNIK.

Washington, D. C., 25. avg. — Poročilo, da so turški vojaki streljali na ameriški motorni čoln, ni bilo omenjeno niti v grških, niti v turških brzojavkah, ki so dospеле danes v Washington.

Državni departmet je brzojavno vprašal ameriškega poslanika v Carigradu, koliko je resnice na tem.

VSAK PEVEC BI MORAL IMETI NOVO IZDAJO "PESMARICA GLAZBENE MATICE"

Za štiri moške glasove Uredil Matej Hubad Knjiga ima 296 strani, ter vsebuje 103 najboljših in najnovejših pesmi z notami.

Cena s poštnino \$3.00. "GLAS NARODA"

Berlin, Nemčija, 26. avgusta. Izza 10. avgusta lanskega leta je narasel nemški dolg za 246 milijard nemških kron.

ŠPANSKA BOJNA LADJA SE JE POTOPILA PRI MAROKU.

London, Anglija, 26. avgusta. Španska bojna ladja Espana se je večerj potopila pri Melili ob maroški obali Pošidka se je še pravočasno rešila.

700 MRTVIH ŠPANCEV NA AFRIŠKI FRONTI

Ranjenih je bilo toliko, da so jih šele po preteku dveh dni spravili v bolnišnice. — Ustaši so dobili nova ojačenja. — Špancem slaba prede.

London, Anglija, 25. avgusta. Tukajšnje časopise je danes objavilo poročila iz Tangerja in drugih mestih o španskih izgubah. Daily Express poroča, da je padlo v bojih pri Tifarutinu 739 Špancev. Ranjenih je bilo toliko, da so jih zamogli šele po preteku dveh dni spraviti na rešilne postaje in v provizorične bolnišnice.

Ustaški vodja Abd-el-Krim je izdal proglas, v katerem pravi, da mora tekem enega tedna slopiti pod orožje 100,000 mož maročanskega plemena Riff. Onemu, ki se povelju ne bo pokoril, bodo vzeli posestvo in premoženje.

Iz San Sebastiana poročajo, da Špancem v Maroku izvanredno slaba prede. Armada je desorganizirana. Vojaki nimajo niti dovolj orožja, niti dovolj hrane.

Brzojavka ne omenja, če prihaja to poročilo iz vira, ki je vladni sovražnik ali prijazen.

ATENTAT NA BOLGARSKEGA POSLANIKA V PRAGI.

Praga, Čehoslovaška, 26. avg. 26-letni bolgarski študent Atanas Nikolov, je oddal dva strela na bolgarskega poslanika v Pragi, M. Daskalova. Poslanik je umrl par ur pozneje v bolnišnici.

ŠAMOMOR ITALIJANSKEGA ARISTOKRATA.

Rim, Italija, 25. avgusta. — Na svojem posestvu se je ustrelil 19-letni Don Bartolome Ruspolti, potomec starodavne rimske družine. Možak je bil že več let neozdravljivo bolan.

WILSONOVA ŽENA JE ODŠLA NA POČITNICE.

Washington, D. C., 26. avg. — Mrs. Woodrow Wilson je odpotovala iz Washingtona v Novo Anglijo, kjer bo preživela par tednov pri svojih prijateljih. Njenemu soprogu se je obrnilo zdravstveno stanje precej na boljše. To so prve njene počitnice izza časa, ko je Wilson zbolel.

"GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKEGA DNEVNIK V ZDAJAKI NAROČAJTE SE NA ZORUŠEN DEŽAVAN V

BIVŠI KRONPRINC BI RAD OBISKAL NEMČIJO

V kratkem času bo prosil vlado nemške republike za tozadevno dovoljenje. — Kronprinc nima ob meji nobenega posestva.

Wieringen, Holandska, 25. avgusta. — Bivšega nemškega kronprince je obiskal poročevalec "International News Service".

Med drugim mu je rekel naslednje:

Nekega lepega dne bom prosil nemško vlado, da mi dovoli odpotovati na moje posestvo v Šlezijo. V Nemčijo ne bom odpotoval nepostavnim potom. Niti v misel mi ne pride, da bi snoval kak državni preobrat. Šel bom v Nemčijo edinele pod pogojem, da mi vlada dovoli. Slab patriot bi bil, če bi delal moji trepeti domovini kake preglavice. Jaz nočem dajati povoda nemirum. Čakal bom toliko časa, da se bo vse lepo uredilo.

Časnikarski poročevalec si je dva dni neprestano prizadeval, da bi prišel k kronprincu v avdijenco. Vse njegove prošnje so bile zavrnjene. Slednjič je slučajno srečal kronprince na cesti ter se začel z njim pogovarjati.

Kronprince je odločno zavrnil vse govorce, da je kupil v bližini nemške meje veliko posestvo.

Pristavil pa je, da bi rad prekomogoče obiskal Nemčijo.

— Ali mislite, da bi imela Holandska kaj proti temu? — ga je vprašal poročevalec.

— Holandci bi bili veseli, če bi se me mogli iznebiti — je odvrnil kronprince. — Ne potrebujem ničesar drugega kot dovoljenja nemške vlade, ki bi bilo izdano soglasno s postavbo.

— Ali bi se tudi kajzer rad vrnil? — je vprašal poročevalec.

Kronprince se je nekaj časa obotavljal, potem je pa odgovoril: — Ne vem. Poleg tega je pa on tudi v drugačem položaju kot sem jaz.

Poročevalec: — Ali mislite, da ima bavarski kronprince Rupprecht kaj prilike, da bi postal bavarski kralj.

Kronprince je počasi odvrnil: Tako dolgo je že izza časa, ko sem zapustil Nemčijo, da vam na to vprašanje ne morem odgovoriti. Edino to mi je znano, da je bavarska republika izredno močna.

Ko mu je poročevalec omenil, da ljudje govore, da njegova žena in kajzerjeva žena nista posebni prijateljici, se je kronprince veselo zasmel. Zamahnil je z roko, češ, ljudje čenčajo vse mogoče stvari, in oni, ki bi jim verjel, bi presneto daleč prišel.

KAJ BO S PREMOGARSKIM ŠTRAJKOM?

Prva posredovalna konferenca se bo danes vršila. — Tako zastopniki premogarjev kot premogarskih baronov so se odzvali vabilu guvernerja Pinchota. — Obe stranki se bojita prevelike škode. — Trgi bodo kmalo preplavljeni s nadomestilnim kurivom.

Vsi krogi so prepričani, da bodo pogajanja, ki se bodo danes začela v Harrisburgu, uspešni. Zadnje dni je vladala splošna potrnost, in nihče ni več mislil, da bo mogoče preprečiti dne 1. septembra štrajk kopačev trdega premoga.

Zadnja poročila, ki so dospela iz Washingtona, Harrisburga in Atlantic City, so pa zadala novo upanje.

Kot znano, je Woodrow Wilson Coolidge imenoval guvernerja Pinchota iz Pensilvanije za svojega namestnika oziroma posredovalca. Pinchot je takoj povabil zastopnike obeh strank, naj se sestanejo v Harrisburgu. Vse je presenetilo dejstvo, da sta se obe stranki brez vsakega ugovora vdali.

Pri konferenci bosta navzoča tudi dva statistika zvezne kurivne administracije, ki bosta sproti dajala vsa potrebna pojasnila.

Včeraj je rekel guverner Pinchot časnikarskim poročevalcem, da so njegovi načrti še precej nejasni, pristavil je pa, da ne bo prej miroval, dokler ne bo dosežen sporazum med obema strankama.

Prva seja se bo vršila danes dopoldne v državnem kapitolu v Harrisburgu.

Oni, ki natančno poznajo položaj, domnevajo, da se obe strani bolj bojita štrajka kot si ga pa želita. Umevno je, da bi škoda, ki bi nastala vsled štrajka, ne bilo mogoče tako hitro nadomestiti.

Kljub prepričanju, da se bo vse lepo izvršilo, se pa pripravljajo za vsak slučaj. Kurivna administracija je natančno dognala, kako velike so zaloge koksa in mehkega premoga.

Večina teh zalog bodo spravili v New York in v novo-angleške države.

Če stvari, in oni, ki bi jim verjel, bi presneto daleč prišel.

GARBIN PRAVI, DA JE POINCARE UNICIL ANTENTO.

Značilne so njegove naslednje besede: Nemški narod je k sreči dovolj inteligenten, da v sedanjem času višje ceni enotnost kot pa vprašanje, če naj bo Nemčija republika ali monarhija. Dokler ne bo rešeno veliko gospodarsko vprašanje, mora živeti Evropa v vednem strahu pred popolnim propadom. Pogovor je nanesel na zahtevo zaveznikov, naj se izroči kajzerja in kronprince mednarodnemu sodišču. Kronprince je povedal naslednjo zgodbo:

— Neki Holanec je vprašal Lloyd Georgea, kaj misli o bivšem kajzerju.

Lloyd George mu je odvrnil, da je kajzer popolen gentleman.

— Zakaj ste pa kričali v svojem govoru, da je treba bivšega kajzerja obesiti? — je vprašal Holanec.

— O, to je pa politična zadeva — je odvrnil Lloyd George.

London, Anglija, 25. avgusta.

J. L. Garbin je objavil v Sunday Observeru članek, v katerem pravi med drugim tudi sledeče: Zaenkrat ni mogoče govoriti o kakih antenti. Dokler se Poincare ne bo sporazumel z Veliko Britanijo glede enakih pogojev, se antento ne more ustanoviti. Baldwin in lord Curzon morata povedati Poincareju jasno, iz oči v oči, da se ne boste nikdar podvržla njegovim zahtevam.

Anglija naj trdno vztraja na stališču, da mora Nemčija dobiti nazaj Porurje in Porenje.

ZRAČNI PILOTI ZAŠTRAJKALI

Strasbourg, Francija, 25. avg. Danes so zaštrajkali zrakoplovci, ki vzdržujejo redni promet med tukajšnjim mestom in Prago. Zadržujejo večje plače.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

se potom naše banke izvršujejo zanesljivo, hitro in po nizkih cenah:

Vijarj se bila naše cene sledeče:

Jugoslavija: Razpoložljiva na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevu ali drugod, kjer je pač za hitro izplačilo najugodnejše.

1000 Din.	\$11.70	K 4,000
2000 Din.	\$23.20	K 8,000
5000 Din.	\$57.50	K 20,000

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej po 18 centov za poštnino in druge stroške.

Italija in zasedene ozemlje: Razpoložljiva na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu, Opotiji in Zadru.

200 lir	\$ 9.80
300 lir	\$14.40
500 lir	\$23.50
1000 lir	\$46.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 100 lir računamo posebej po 18 centov za poštnino in druge stroške.

Za plačljive, ki presegajo smek pot tisoč dinarjev ali pa dvatisoč lir dovoljujemo po možnosti še poseben popust.

Vrednost dinarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po ceni oneč dne, ko nam dosepe poslani denar v roko.

Glede izplačil v ameriških dolarjih, glejte poseben oglas v tem listu.

Denar nam je poslali najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street New York, N. Y.
Glavno zastopništvo Jadranske Banke.

